

УДК 378.147:811.111'243:37.011.3-051

[https://doi.org/10.52058/2786-6165-2026-5\(47\)-4137-4146](https://doi.org/10.52058/2786-6165-2026-5(47)-4137-4146)

Михайлова Оксана Сергіївна кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри англійської мови з методиками викладання в дошкільній та початковій освіті, Житомирського державного університету імені Івана Франка, м. Житомир, <https://orcid.org/0000-0003-2999-8583>

ПРОФЕСІЙНА АНГЛОМОВНА КОМУНІКАЦІЯ ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ ЛІНГВОСОЦІОКУЛЬТУРНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ

Анотація. У статті розглянуто проблему формування лінгвосоціокультурної компетентності майбутніх педагогів у процесі професійної англомовної підготовки. Актуальність дослідження зумовлена сучасними тенденціями розвитку вищої освіти України, інтеграцією до європейського освітнього простору та зростанням вимог до рівня іншомовної комунікативної підготовки педагогічних кадрів. Наголошено, що професійна англомовна комунікація є важливим засобом розвитку здатності майбутніх учителів ефективно взаємодіяти в міжкультурному середовищі, використовувати англійську мову у професійній діяльності та представляти власну культуру в умовах міжнародного спілкування.

Проаналізовано сутність поняття «лінгвосоціокультурна компетентність», охарактеризовано її структуру та основні компоненти: соціолінгвістичний, соціокультурний і соціальний. Визначено роль професійної англомовної комунікації у формуванні знань про культурні особливості англомовних країн, розвитку навичок міжкультурної взаємодії, толерантного ставлення до представників інших культур і вміння адекватно використовувати мовні засоби відповідно до комунікативної ситуації. Обґрунтовано доцільність інтеграції соціокультурного компонента в процес вивчення освітніх компонент «Професійна комунікація іноземною мовою» та «Усна і писемна англомовна комунікація».

Особливу увагу приділено методичним аспектам формування лінгвосоціокультурної компетентності засобами професійно орієнтованого іншомовного спілкування. Визначено ефективні форми та методи роботи, серед яких дискусії, рольові та ділові ігри, аналіз професійних ситуацій, проектна діяльність, підготовка презентацій, академічне письмо, робота з автентичними матеріалами та цифровими освітніми ресурсами. Зазначено, що використання таких видів діяльності сприяє розвитку критичного

мислення, комунікативної активності, міжкультурної обізнаності та професійної мобільності здобувачів педагогічної освіти.

Зроблено висновок, що професійна англomовна комунікація виступає ефективним інструментом формування лінгвосоціокультурної компетентності майбутніх учителів, забезпечує їхню готовність до професійної діяльності в багатомовному та полікультурному середовищі, сприяє підвищенню якості іншомовної підготовки та конкурентоспроможності сучасного педагога.

Ключові слова: лінгвосоціокультурна компетентність, професійна англomовна комунікація, майбутні педагоги, міжкультурна комунікація, іншомовна освіта, професійна підготовка, комунікативна компетентність, англійська мова.

Oksana Mykhailova PhD in Pedagogics, Associate Professor, Head of Department of the English Language and Primary ELT Methodology, Zhytomyr Ivan Franko State University, Zhytomyr, <https://orcid.org/0000-0003-2999-8583>

PROFESSIONAL ENGLISH-LANGUAGE COMMUNICATION AS A MEANS OF FORMING THE LINGUOSOCIOCULTURAL COMPETENCE OF FUTURE EDUCATORS

Abstract. The article addresses the issue of developing the linguosociocultural competence of future educators in the process of professional English-language training. The relevance of the study is determined by current trends in the development of higher education in Ukraine, its integration into the European educational space, and the increasing requirements for the foreign-language communicative training of teaching professionals. It is emphasized that professional English-language communication serves as an important means of enhancing future teachers' ability to interact effectively in intercultural environments, use English in their professional activities, and represent their own culture in the context of international communication.

The essence of the concept of *linguosociocultural competence* is analyzed, and its structure and key components are characterized, namely sociolinguistic, sociocultural, and social competences. The role of professional English-language communication in developing knowledge of the cultural characteristics of English-speaking countries, fostering intercultural interaction skills, cultivating tolerance towards representatives of other cultures, and promoting the appropriate use of linguistic means according to communicative situations is identified. The expediency of integrating the sociocultural component into the study of the educational components *Professional Communication in a Foreign Language* and *Oral and Written English Communication* is substantiated.

Particular attention is paid to the methodological aspects of developing linguosociocultural competence through professionally oriented foreign-language communication. Effective forms and methods of instruction are identified, including discussions, role-playing and business games, the analysis of professional situations, project-based learning, presentation preparation, academic writing, and the use of authentic materials and digital educational resources. It is noted that such activities contribute to the development of critical thinking, communicative engagement, intercultural awareness, and professional mobility among students of teacher education programmes.

The study concludes that professional English-language communication is an effective tool for developing the linguosociocultural competence of future educators. It ensures their readiness for professional activity in multilingual and multicultural environments, enhances the quality of foreign-language training, and increases the competitiveness of modern teaching professionals.

Keywords: linguosociocultural competence, professional English-language communication, future educators, intercultural communication, foreign language education, professional training, communicative competence, English language.

Постановка проблеми у загальному вигляді. Сучасні процеси європейської інтеграції України, розширення міжнародного освітнього співробітництва та впровадження компетентнісного підходу в систему вищої освіти актуалізують проблему якісної іншомовної підготовки майбутніх педагогів. Сьогодні від учителя вимагається не лише високий рівень володіння іноземною мовою, а й готовність до міжкультурної взаємодії, професійного спілкування в міжнародному освітньому середовищі та ефективного використання англійської мови як інструменту професійної діяльності.

У контексті сучасної педагогічної освіти особливого значення набуває формування лінгвосоціокультурної компетентності майбутніх учителів, яка забезпечує здатність особистості успішно здійснювати міжкультурну комунікацію, розуміти культурні особливості носіїв мови та адекватно використовувати мовні засоби відповідно до соціокультурного контексту спілкування. Важливу роль у цьому процесі відіграє професійна англійська комунікація, яка поєднує мовну підготовку з опануванням соціокультурних знань, професійної лексики та комунікативних стратегій.

Освітні компоненти «Професійна комунікація іноземною мовою» та «Усна і писемна англійська комунікація» створюють сприятливі умови для формування здатності майбутніх педагогів використовувати англійську мову у професійній діяльності, брати участь у міжкультурному діалозі,

представляти власну культуру та ефективно взаємодіяти з представниками інших мовних спільнот.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблема формування лінгвосоціокультурної компетентності посідає важливе місце у сучасній методиці навчання іноземних мов. Теоретичні засади цього феномену розкрито у працях українських і зарубіжних учених, серед яких С.Ю. Ніколаєва, Л.В. Калініна, П.О. Бех, М. Байрам (M. Byram), К. Крамш (C. Kramsch), В. Кідд (W. Kidd) та інші. Науковці розглядають лінгвосоціокультурну компетентність як невід’ємну складову іншомовної комунікативної компетентності, що забезпечує ефективне міжкультурне спілкування та взаєморозуміння представників різних культур.

Питання професійно орієнтованого навчання англійської мови майбутніх педагогів досліджували Н.Ф. Бориско, О.Б. Бігич, В.Г. Редько, О.В. Тарнопольський та інші вчені. У їхніх працях наголошується на необхідності інтеграції мовної, професійної та соціокультурної підготовки студентів педагогічних спеціальностей. Особливу увагу дослідники приділяють розвитку навичок усного й писемного мовлення, академічної та професійної комунікації, використанню автентичних матеріалів і сучасних інтерактивних технологій навчання.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Водночас аналіз наукових праць засвідчує, що проблема використання професійної англійської комунікації як цілісного засобу формування лінгвосоціокультурної компетентності майбутніх учителів потребує подальшого теоретичного обґрунтування та методичного забезпечення. Дещо поза увагою дослідників залишається питання використання в навчальному процесі здобувачів педагогічних спеціальностей статей для формування ЛСКК. Необхідність організації та застосування статей у процесі вивчення освітніх компонент «Професійна комунікація іноземною мовою» та «Усна і писемна англійська комунікація» зумовило актуальність теми.

Мета статті є обґрунтування ролі професійної англійської комунікації у формуванні лінгвосоціокультурної компетентності майбутніх педагогів та визначення ефективних методичних підходів до розвитку відповідних знань, умінь і навичок у процесі професійної іншомовної підготовки.

Виклад основного матеріалу. Одним із пріоритетних завдань сучасної педагогічної освіти є підготовка конкурентоспроможного фахівця, здатного здійснювати професійну діяльність у багатомовному та полікультурному середовищі. У зв’язку з цим професійна англійська комунікація розглядається не лише як засіб оволодіння іноземною мовою, а

й як важливий чинник розвитку міжкультурної компетентності майбутнього педагога.

Професійна англomовна комунікація охоплює різні види мовленнєвої діяльності — говоріння, аудіювання, читання та письмо — і реалізується в ситуаціях професійного спілкування, характерних для освітньої сфери. Майбутні вчителі навчаються вести професійні дискусії, брати участь у конференціях і вебінарах, презентувати результати досліджень, готувати академічні тексти, ділове листування, методичні матеріали та освітні проекти англійською мовою.

Важливою складовою такої підготовки є розвиток лінгвосоціокультурної компетентності, що передбачає засвоєння соціокультурних норм, традицій, цінностей та моделей поведінки представників англomовних країн. Здобувачі освіти набувають умінь інтерпретувати культурно марковану інформацію, аналізувати міжкультурні відмінності, уникати комунікативних бар'єрів та досягати взаєморозуміння в процесі професійної взаємодії.

У структурі лінгвосоціокультурної компетентності традиційно виділяють соціолінгвістичний, соціокультурний та соціальний компоненти. Соціолінгвістичний компонент забезпечує вміння добирати мовні засоби відповідно до комунікативної ситуації та статусу співрозмовника. Соціокультурний компонент охоплює знання про історію, культуру, освітні традиції та систему цінностей англomовних країн. Соціальний компонент сприяє розвитку здатності до ефективної взаємодії, співробітництва та толерантного ставлення до представників інших культур.

Ефективними засобами формування лінгвосоціокультурної компетентності майбутніх учителів є професійно орієнтовані дискусії, аналіз педагогічних ситуацій, рольові та ділові ігри, підготовка презентацій, проєктна діяльність, академічне письмо, робота з автентичними англomовними джерелами, участь у міжнародних освітніх онлайн-заходах та міжкультурних комунікативних проєктах.

Значний потенціал мають завдання, спрямовані на розвиток усної та писемної англomовної комунікації. До них належать підготовка та проведення презентацій з актуальних педагогічних проблем, написання есе, мотиваційних листів, академічних анотацій, електронного листування з іноземними партнерами, аналіз освітніх практик різних країн, моделювання професійних ситуацій міжкультурної взаємодії.

Насичення предметного змісту заняття іноземної мови СК інформацією стимулює пізнавально-комунікативну мотивацію учіння, активізуючи тим самим розумові здібності здобувачів, зокрема, операції аналізу, синтезу, уявного планування, рефлексії. Активізація мислення посилює

роботу уваги, пам'яті. Важливим при цьому є й емоційний фактор, бо повноцінне формування ЛСКК здобувачів педагогічних спеціальностей пов'язане із застосуванням автентичних матеріалів.

Особливості стилю написання статей можна розподілити на дві групи: мовні та екстралінгвістичні. До основних екстралінгвістичних факторів ми відносимо не лише форму, вид, тип мови, а й сферу спілкування, специфіку медіа-каналу, а також особливості аудиторії та невербальні комунікативні засоби [2, с.86]. До мовних особливостей належить вживання оцінної лексики, яка має яскраве емоційне забарвлення, великої кількості кліше та фразеологічних одиниць, скорочень, використання іноземних слів, неологізмів, а в деяких випадках навіть історизмів, функцією яких у статтях на актуальні теми є проведення історичних паралелей.

Відомо, що читаючи статтю, здобувачі не тільки знайомляться з цінностями культур інших народів, але і вчаться розуміти культуру власного народу, бути толерантними до інших культур, манер поведінки, звичаїв та традицій, формуючи власне бачення світу та своє місце в ньому. Читання англійської газети розширює загальноосвітні цілі: кругозір здобувачів, вони звикають протиставляти та оцінювати факти й події, що відбуваються за кордоном та у нас в країні, знайомляться із країною досліджуваної мови.

Працюючи із пресою, викладач ставить і чисто практичні цілі: читаючи газету англійською мовою, здобувач вчиться витягати інформацію з англійського оригінального тексту, тобто навчається навичці, безперекладного розуміння. Читання статті сприяє закріпленню й розширенню словника здобувачів й оволодінню граматичними структурами англійської мови, тобто є ефективним засобом для придбання й закріплення мовних навичок й умінь. Стаття, що використовується на занятті англійської мови, доповнює матеріал підручника новими повідомленнями й фактами, які цікаві як по змісту, так і за формою, тому що містять схеми й ілюстрації, фотографії й карти [5, с. 14].

На початковому етапі роботи з газетними матеріалами чи з матеріалами журналів, викладач сам визначає статті, які повинні бути: а) не надто за обсягом; б) доступними для розуміння за лексичним складом і тематиці; в) цікавими за змістом; г) актуальними з тематики, насиченими суспільно-політичної чи науковою інформацією; д) мати виховне значення [6, с.1-18].

Основна мета роботи зі статтями полягає у навчанні здобувачів педагогічних спеціальностей читати про себе з розумінням тексту без перекладу, тому що тільки такий вид читання дає можливість здобувачам зосередитися на смисловій стороні тексту та користуватись інформацією з

тексту. Тому, що особливо на початковому етапі навчання, необхідно підбирати нескладні статті, які здобувачі могли б зрозуміти без знань усіх слів, вдаючись до мовної здогадки [6, с.1-18].

Однак коли текст великий, викладач може порекомендувати здобувачам опустити окремі абзаци за умови, якщо це не порушує основний зміст та запропонувати здобувачам переглянути текст, щоб виявити індивідуальні труднощі у первинному сприйнятті змісту. Контроль розуміння прочитаного проводиться за допомогою різних вправ. Закінчується робота над текстом його інтерпретацією. Це може бути пояснення причин і мотивів, суспільного значення події, вчинків людей, узагальнений висновок про прочитане, думка здобувачам щодо статті.

Етапи роботи зі статтями: перед читанням статті:

1. Ознайомлення здобувачів із загальним змістом тексту і визначенням мети роботи.

2. Роз'яснення окремих слів, граматичних ідей, словосполучень, щоб уникнути труднощів лексичного та граматичного характеру.

після читання (про себе):

3. Виконання вправ, які спрямовані на розуміння прочитаного і більш повне осмислення змісту тексту.

4. Виконання завдань творчого характеру на основі прочитаного тексту.

Робота зі статтями включає кілька етапів: 1) читання і переклад заголовків статей; 2) читання і переклад підписів, тексту під фото-матеріалами та політичними карикатурами; 3) короткий виклад змісту статті іноземною мовою, залежно від рівня підготовленості здобувачів; 4) короткий огляд ряду статей; 5) короткий огляд усього номера газети чи журналу в цілому [3].

Робота над кожною темою будується таким чином: 1) введення суспільно-політичної лексики з теми; 2) первинна активізація мовного матеріалу за допомогою вправ; 3) робота зі статтями за схемою: від первинного ознайомлення - до читання і говоріння; 4) розвиток мовленнєвих умінь: монологічного та діалогічного мовлення [5, с.17].

Наведемо приклади вправ для формування основ лінгвосоціокультурної компетентності майбутніх педагогів на матеріалі статей по темі "Кіно".

Exercise 1. Objective of the exercise: to develop students' ability to identify the structural parts of an English-language article based on a provided guideline (memo).

Task: Look through the article. Divide it into six structural parts using the Memo given below. Put down number(s) of the paragraph(s) these parts consist of.

MEMO

A newspaper / magazine article includes the following compulsory parts:

- Headline;
- Lead / Introduction (1 paragraph);
- Main Body (2 and more paragraphs);
- Conclusion (1–2 paragraphs);

and optional parts:

- Subheading(s) / subtitle(s);
- Photos, tables, charts, caricatures etc. with / without captions.

Exercise 2. Objective of the exercise: to teach students to identify the subject matter of an article based on its structure.

Task: You are responsible for editing the English Club Newspaper. You've decided to publish an article on a British film festival in its next issue. Look through the following article and explain to your colleagues whether you will choose it or not. To make the correct decision you should define its topic. Take into consideration the structure of the article and the author's intentions realized in its parts.

Exercise 3. Objective of the exercise: to develop students' ability to recognize figurative sociocultural information.

Task: You've decided to have your article on Hollywood film stars published in the *English Learner's Digest*. You want to supply your article with photos to attract the readers' attention to it. Your friends have given you some photos from the English newspapers and magazines. Have a look at them and choose the photos which refer to the topic of your article. Ground your choice.

Exercise 4. Objective of the exercise: to teach students to predict the presence of sociocultural information in an article based on its structural components.

Task: You'd like to know more about the English-speaking peoples and their countries. Surfing the Internet, you've come across a list of articles. There are only their headlines. You've chosen article seven, a lucky one. Read its headline. Define the topic of this article. Decide whether it may contain some information about the English-speaking countries. Say what country it may run about and what aspect of its life it may refer to. Share your point of view with your groupmates.

Exercise 5. Objective of the exercise: to teach students to identify realia words.

Task: You've got a 14-year-old sister, a keen movie-goer. She is going to Great Britain. Read the dictionary article taken from *Oxford Guide to British and American Culture*. While reading it pay your attention to the British film certificates. Then read the sentences taken from the British newspapers and

underline the categories that the films are granted. Explain to your sister which films she may see in British cinemas and which films she may not see.

Exercise 6. Objective of the exercise: to teach students to isolate the culture-specific semantic components of background vocabulary.

Task: You are working in the London travel agency. You are to prepare Guide to British Cinemas for Ukrainian Tourists. As you are a beginner your boss has given you the instructions how to do it. Read the extracts from the newspaper articles on this topic. Make list of the things that are characteristic of cinemas in the UK: kind of cinemas, ticket price, films on release, and norms of behaviour. Compare them with the Ukrainian reality and make notes of the facts which are not typical of cinemas in this country.

Exercise 7. Objective of the exercise: to teach students to isolate sociocultural features at the paragraph level.

Task: You are a Ukrainian film-maker. You are interested in ways of making films more lifelike. The extract taken from the American article may help you. Read it and underline the technical developments which were used by the Hollywood filmmaking industry to attract more audience. Define the time when they were popular. List the technical developments and the dates of their exploitation. Which one would you use to attract the Ukrainian audience?

Exercise 8. Objective of the exercise: to develop students' ability to understand sociocultural features at the text level.

Task: We can't imagine cinema world without the Oscars. The article that appeared in the *Independent* newspaper shows the Oscars in the unexpected light. Read this article and explain its headline. What new facts have you learnt about the Oscars? Has the author of this article influenced your opinion on the Oscars awards ceremony? In what way?

Висновки. Отже, професійна англомова комунікація є ефективним засобом формування лінгвосоціокультурної компетентності майбутніх учителів. Її використання у процесі вивчення освітніх компонент «Професійна комунікація іноземною мовою» та «Усна і писемна англомова комунікація» сприяє розвитку міжкультурної обізнаності, удосконаленню навичок іншомовного спілкування, формуванню професійно значущих комунікативних умінь і підготовці майбутніх педагогів до успішної діяльності в міжнародному освітньому просторі.

Література:

1. Бирюк О.В. Формування соціокультурної компетенції майбутніх учителів засобами англомовних публіцистичних текстів. Вісник ЖДПУ. Житомир: Вид. центр ЖДПУ, 2003. Вип. 12. С. 157-159.

2. Спілкування : веб-сайт URL: <http://ru.wikipedia.org> (дата звернення 13.05.2026).
3. Методика навчання іноземних мов і культур: теорія і практика: підручник для студ. класичних, педагогічних і лінгвістичних факультетів / Бігич О. Б. та ін.; за заг. ред. С. Ю. Ніколаєвої. Київ: Ленвіт, 2013. 590 с.
4. Махінов В.М. Виховний та соціокультурний потенціал уроку іноземної мови в початковій школі. Науковий часопис НПУ імені М.П. Драгоманова. Серія 17. Теорія і практика навчання та виховання. 2008. Вип. 7. С.24-39.
5. Мусніцко С. В. Науково-популярний текст у навчанні іншомовної мовленнєвої діяльності. Іноземні мови в школі. 2004. 46 с.
6. Шостак Т.Г. Газета на уроках англійської мови. Іноземні мови. 2001. №1. С.12-18.

References:

1. Biriuk, O. V. (2003). Formuvannia sotsiokulturnoi kompetentsii maibutnikh uchyteliv zasobamy anhlo-movnykh publitsystychnykh tekstiv [Formation of future teachers' sociocultural competence through English-language journalistic texts]. *Visnyk Zhytomyrskoho Derzhavnoho Pedagogichnoho Universytetu*, 12, 157–159. [in Ukrainian].
2. Spilkuvannia [Communication]. (n.d.). Retrieved May 13, 2026, from <http://wikipedia.org> [in Ukrainian].
3. Bihych, O. B., Borysko, N. F., Boretska, H. E., & others. (2013). *Metodyka navchannia inozemnykh mov i kultur: teoriia i praktyka* [Methods of teaching foreign languages and cultures: Theory and practice]. S. Yu. Nikolaieva (Ed.). Kyiv: Lenvit. [in Ukrainian].
4. Makhinov, V. M. (2008). Vychovnyi ta sotsiokulturnyi potentsial uroku inozemnoi movy v pochatkovii shkoli [Educational and sociocultural potential of a foreign language lesson in primary school]. *Naukovyi Chasopys NPU imeni M. P. Dragomanova. Seriiia 17. Teoriia i praktyka navchannia ta vykhovannia*, 7, 24–39. [in Ukrainian].
5. Musnitskyi, Ye. V. (2004). Naukovo-populiarnyi tekst u navchanni inshomovnoi movlennievoi diialnosti [Popular science texts in teaching foreign-language speech activity]. *Inozemni movy v shkoli*, 46. [in Ukrainian].
6. Shostak, T. H. (2001). Hazeta na urokakh anhliiskoi movy [Newspapers in English language lessons]. *Inozemni movy*, 1, 12–18. [in Ukrainian].

Дата першого надходження статті до видання: 09.05.2026

Дата прийняття статті до друку після рецензування: 24.05.2026